

'KOM EN HELP'
STEUN EDUCATIEVE PROJECTEN VAN CARITAS IRAK

ZONDAG VOOR DE OOSTERSE KERKEN 2009
(VIJFDE ZONDAG VAN PASEN)
WEEKEND 9 – 10 MEI

'KOM EN HELP' steun educatieve projecten van
CARITAS IRAK

- training van vrijwilligers
- programma vrede en verzoening
- zorg voor gehandicapten
- scholing van kinderen van ontheemde families
- consultatiebureau

Zondag voor de Oosterse Kerken **10 mei 2009** GIRO: 1087828

Katholieke Vereniging voor Oecumene
Postbus 1000
3700 BA Zevenhuizen
T 030 250 1000
E kvo@kvo.nl
www.kvo.nl

WOORD VOORAF

In 2009 staan op de Zondag voor de Oosterse Kerken (weekend 9-10 mei) de christenen van Irak centraal., onder het motto 'Kom en Help' Steun educatieve projecten van Caritas Irak.

Ieder weet wat voor een moeilijke tijd Irak de laatste jaren heeft doorgemaakt, de laatste decennia in feite. Er gloort hoop voor het land, wederopbouw lijkt het te gaan winnen van clanrivaliteiten en terrorisme. Maar voor de minderheden blijft de situatie precair. Een van die minderheden vormen de christenen, die zelf weer tot verschillende kerken horen, meest oosterse. Ze zijn kwetsbaar in het politieke en religieuze krachtenveld van hedendaags Irak.

Met deze Zondag voor de Oosterse Kerken 2009 die speciaal aan hen is gewijd, willen we hen in hun moeilijke situatie gedenken en daadwerkelijk helpen met steun. De katholieke welfare-organisatie Caritas Irak heeft uitstekende educatieve projecten: vredesonderricht, consultatie en onderwijs aan mentaal gehandicapten. Deze projecten willen wij graag speciaal onder uw aandacht brengen, nu we de christenen van Irak dit jaar centraal stellen.

Om bij deze medechristenen stil te staan in de eredienst van de Vijfde Zondag van Pasen bieden wij u hieronder het liturgisch materiaal aan. Centraal staan de lezingen uit de Schrift. Prof. dr. Ton Scheer msc, lid van het dagelijks bestuur van onze Katholieke Vereniging voor Oecumene, schreef de preeksuggesties (III) en de voorbede (IV). Het overige (gebeden, liedsuggesties) stamt uit de gebeden- en liederenschat van de kerk van Oost en West.

Voor de Zondag voor de Oosterse Kerken 2009 vindt u rondom het thema van de christenen van Irak meer informatie op onze website: www.oecumene.nl

Aan u een goede Paastijd toegewenst én veel inspiratie bij de voorbereiding van deze zondag die aan de oosterse kerken is gewijd.

Katholieke Vereniging voor Oecumene

Leo van Leijsen,
Medewerker Oosterse Kerken

GEBEDEN

1. Openingsgebed in de avonddienst

(Indien de [eucharistie]viering van de zondag reeds op de zaterdagavond plaatsvindt, kan men dit gebed dat in Irak door orthodoxen en katholieken wordt gebeden, als openingsgebed nemen.)

Voorganger: Laten wij bidden en zeggen: Heer, ontferm U over ons!

Allen: Heer, ontferm U over ons!

V.: Hoor naar hen die U aanbidden, o Messias,
en zend vanuit uw schatkamer:
genade, barmhartigheid en verlossing.
En vergeef ons onze schulden.

A: Zoals Gij, onze Heer,
hebt geluisterd naar het gebed van Daniël
toen hij in de leeuwenkuil zat,
en ook de gezellen van Chananjah hebt verhoord,
- de drie jongelingen die in de vuuroven zaten -,

wil zo ook ons bevrijden
van de boze koningen, machthebbers en andere kwaadwillige mensen,
alsook van de tirannieke duivels.

Als leeuwen bedreigen zij ons leven,
verlangend ons te gronde te richten.

V.: Door uw machtige kracht
breng tot rust
de verwarring die zij hebben aangericht.
En maak ons blij door uw verlossing,
o Koning, die alle lof waardig zijt.

En dat allen mogen zeggen:

A: Amen, amen.

[Vespergebed van de zomer, uit Oost-Syrische liturgie, o.a. van Irak]

2. Morgengebed van Irakese christenen

(Bij de [eucharistie]viering op zondagochtend kan dit gebed dat in Irak eveneens door orthodoxen en katholieken wordt gebeden, fungeren als slotgebed. De voorganger kan het gebed in zijn geheel zeggen, beantwoord door allen met het 'amen' aan het eind, maar het gebed is ook geschikt om afwisselend door voorganger en gelovigen te worden gebeden.)

Onze Heer en onze God,
geef in uw goedheid
op deze tijd van de morgen
verlossing aan de onderdrukten,
vrijlating aan de gevangenen,
verkwikking aan de gekwelden,
genezing aan de zieken,
terugkeer aan hen die ver weg zijn,
bescherming aan de verwanten,
vergeving aan de zondaars,
verzoening aan de boetelingen,
verheffing aan de rechtvaardigen,
ondersteuning aan de noodlijdenden.
Geef dat de verlorenen worden gevonden,
dat de gebeden van de bannelingen worden verhoord.
Geef een goede en passende gedachtenis aan de gestorvenen,
en barmhartigheid en genade aan alle schepsels en creaturen.
Handel zo aan ons en aan ieder,
aan al degenen die ons, zwakke en zondige mensen, helpen
en welgevallig zijn aan uw majesteit.
Handel zo in uw goedheid en ontferming,
nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen. Amen

[Oud gebed, als afsluiting van de ochtenddienst, uit de Oost-Syrische liturgie, o.a. van Irak]

SCHRIFTLEZINGEN

Eerste lezing: Hand 9, 26-31

26 In Jeruzalem aangekomen zocht hij aansluiting bij de leerlingen, maar ze waren allemaal bang voor hem, omdat ze niet geloofden dat hij een leerling was. 27 Maar Barnabas nam hem mee naar de apostelen en vertelde hun hoe hij onderweg de Heer had gezien en dat die tot hem gesproken had, en hoe hij in Damascus vrijmoedig was opgetreden in de naam van Jezus. 28 Daarna ging hij in Jeruzalem dagelijks met hen om. Hij trad vrijmoedig op in de naam van de Heer, 29 en sprak en disputeerde met de hellenisten; maar die probeerden hem ter dood te brengen. 30 Toen de broeders dit te weten kwamen, brachten ze hem naar Caesarea en stuurden hem vandaar naar Tarsus.

31 In heel Judea, Galilea en Samaria kon de gemeente zich nu in vrede ontplooien. Ze leefde in ontzag voor de Heer en de troost van de heilige Geest, en nam in aantal toe.

Tweede lezing: 1 Joh 3, 18-24

18 Kinderen, wij moeten niet liefhebben met woorden en leuzen, maar met daden die waarachtig zijn. 19 Daardoor komen we aan de weet dat wij uit de waarheid zijn en dat wij voor Hem kunnen staan met een gerust hart, 20 ook als het ons veroordeelt, want God is groter dan ons hart en Hij weet alles.

21 Geliefden, wanneer ons hart ons niet veroordeelt, mogen wij vrijmoedig met God omgaan; 22 wij krijgen van Hem alles wat wij vragen, omdat we ons houden aan zijn geboden en doen wat Hem welgevallig is. 23 En dit is zijn gebod: van harte geloven in de naam van zijn Zoon Jezus Christus en elkaar liefhebben zoals Hij ons heeft bevolen. 24 Wie zich houdt aan zijn geboden, blijft met God verbonden en God met Hem. En dat Hij met ons verbonden blijft, weten we door de Geest die Hij ons heeft gegeven.

Derde lezing: Evangelie: Joh 15, 1-8

1 Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijngaardenier. 2 Als een van mijn ranken geen vrucht draagt, snoeit Hij die weg. En als een rank wel vrucht draagt, snoeit Hij die bij, zodat ze gezuiverd wordt en nog rijkelijker vrucht draagt. 3 Jullie zijn al gezuiverd door het woord dat Ik jullie verkondigd heb. 4 Laten we met elkaar verbonden blijven, jullie en Ik, want zoals een rank geen vrucht kan dragen uit eigen kracht, maar alleen als ze verbonden blijft met de wijnstok, zo kunnen ook jullie geen vrucht dragen als je niet met Mij verbonden blijft. 5 Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Alleen wie met Mij verbonden blijft – zoals Ik met hem – draagt rijkelijk vrucht, want los van Mij kunnen jullie niets. 6 Wie niet met Mij verbonden blijft, wordt weggegooid als een wijnrank: ze verdorren, men haalt ze bijeen en gooit ze in het vuur, waar ze verbranden. 7 Als jullie met Mij verbonden blijven en mijn woorden in jullie blijven, vraag dan wat je wilt, en het valt je ten deel. 8 Mijn Vader wordt verheerlijkt wanneer jullie rijkelijk vrucht dragen en jullie je mijn leerlingen betonen.

[Alle perikopen: Willibrordvertaling (herziene editie 1995)© 1995 Katholieke Bijbelstichting]

PREEKSUGGESTIES

Enkele gedachten voor de preek op de Zondag voor de Oosterse Kerken

1. Het is de bedoeling, dat in de preek de aandacht bijzonder uitgaat naar de christelijke groeperingen in Irak: de *Chaldo-Assyriërs*. Deze christenen maken ongeveer 3% van de Iraakse bevolking uit. Zij behoren tot de katholieke *Chaldeeuwse Kerk*, de *Assyrisch-Apostolische Kerk* en de *Syrisch-orthodoxe Kerk*. Deze kerkelijke tradities gaan terug tot in de tweede eeuw en herbergen een bijzondere schat aan christelijk geloven, die nog altijd zeer verwant is aan het joods-christelijke erfgoed. Van oudsher zijn ze meer Semitisch (Aramees) van karakter dan hellenistisch (Grieks en Latijn).

In het hedendaagse Irak maken de christenen zeer zware tijden door. In een dominant Arabische (sjiitische en soennitische) en Koerdische omgeving vormen zij een verdruchte minderheid, die onvoldoende publieke rechten heeft en systematisch wordt gemarginaliseerd, ja zelfs wordt onderdrukt en vervolgd. Grote aantallen christenen zien zich momenteel genoodzaakt te vluchten in eigen land en te emigreren naar het buitenland. Ook in Nederland leeft een Iraakse christelijke gemeenschap.

2. Op deze zondag staat de lezing Joh. 15, 1-8 centraal, genomen uit de afscheidsrede van Jezus. De tekst bevat de prachtige en betekenisvolle metafoer van de *ware wijnstok*. De wijnstok als beeld van menselijke verbondenheid en zelfs levensverwantschap. In de joodse vroomheid van het Oude Testament is de metafoer - overigens ook in antithetische zin - zeer bekend en gewaardeerd: teken van vitaal leven, dat vanuit de stam alle ranken doet groeien en vruchten verwekt. Vruchten die de basis vormen van de heerlijke kostbare en gezonde drank: de wijn. Men leze Jes. 5; Ez. 15; Ps. 80.

De metafoer geeft te denken. Mensen leven vanuit een en dezelfde stam, zijn tot in de genen aan elkaar verwant. In wezen is er geen sprake van autochtoon (levend in het eigen land) en allochtoon (levend in een ander land). Wij zijn allen mensenbroeders en -zusters. Wie uit den vreemde tot ons komt - ook bij alle discussie over een al of niet multiculturele samenleving - is een welkome gast en ontvangt een thuis. Hij leert ons verstaan, leeft met ons mee en wordt één der onzen. Wie van het eigen land is verwelkomt niet alleen de vreemdeling als gastheer, maar dringt van zijn kant door in het anders-zijn van de nieuwkomer: zijn taal, gedrag, cultuur, zijn opvattingen en verwachtingen. Als ranken aan de ene stam erkennen wij elkaars eigenheid en bijzonderheid en groeien wij toe naar gezamenlijk leven, aan elkaar verrijkt, met elkaar vergroeid. Zo zou het onder mensen moeten gaan: wederzijds geven en delen als humaan ideaal voor Irakees en Nederlander, want wij zijn ranken van een en dezelfde wijnstok.

3. De metafoer van Johannes gaat enkele stappen verder dan het intermenselijk en intercultureel verbondenheidsideaal. Jezus dient zich aan als de *ware wijnstok*. Hij presenteert zich als de wortel en de stam. Uit Hem komen de levenssappen op en zij doorstromen de ganse stam tot in alle ranken. In deze zin is er sprake van het ene leven: door Hem en in Hem. Allochtonen bestaan niet in deze metafoer: allen zijn van een en dezelfde stam. Er is slechts sprake van levende vruchtdragende ranken en zij die niet kunnen groeien en bloeien worden weggesnoeid om het goede leven van de hele wijnstok te waarborgen. In de metafoer wordt de snoeier geïdentificeerd als de wijnbouwer.

Jezus noemt hem bij de naam: *mijn Vader*. Deze naam duidt op oorsprong van leven en liefde. In de johanneïsche literatuur is God Liefde, want Hij is vader en verzorger van allen, van alle ranken of het nu Iraakse of Nederlandse christengelovigen zijn. Wij leven vanuit één oorsprong en groeien en bloeien vanuit één kracht, de Geestkracht van de Zoon. Zijn en onze Vader waarborgt ons gezamenlijk geestelijk leven. Wij Nederlandse christenen zijn dus op heel bijzondere wijze verwant aan onze Iraakse geloofsgenoten. Zij vormen zelfs één van de eerste vruchtdragende ranken aan de stam die Jezus is: de Jezus'-beweging.

4. Dit alles opent perspectieven en schept verplichtingen:

PERSPECTIEVEN ~ Westerse christenen leven niet op zichzelf en voor zichzelf. Zij beschikken niet over een geloofsmonopolie en al helemaal niet over de eigenlijke en uiteindelijke waarheid en goedheid. De christenen van de oosterse kerken - bijzonder in Irak - delen hetzelfde *erfgoed* en leven hetzelfde leven, geworteld in Jezus Christus. Zij geven er hun vorm en gestalte aan met hun taal, cultuur, theologie, spiritualiteit en rituelen. Zij zijn minder rationalistisch ingesteld, meer Semitisch gevoelig. Zij zijn minder juridisch en dogmatisch van karakter, uiten zich meer in poëzie en zang. Zij zijn veel minder in getal, hebben echter naar verhouding een grote geestelijke en culturele uitstraling ook in Irak ondanks de politieke en maatschappelijke onderdrukking. Zij worden er door veel van hun landgenoten momenteel niet gedoogd, ofschoon zij tot de oorspronkelijke bewoners behoren.

VERPLICHTINGEN ~ De metafoor van de ranken aan de ene wijnstok roept ons op tot *oecumene*: het pogen om hun waarden te respecteren en van hen te leren. Het vergt van ons met hen om te gaan, hen serieus te nemen als geloofsverwanten en hun gelovig geestelijk erfgoed te erkennen als een verrijking en vernieuwing van onszelf. Vergeet niet dat wij deze rank aan de wijnstok in ons Nederlandse midden hebben. Oecumenische contacten en uitwisselingen liggen voor de hand.

De metafoor roept echter ook op tot *ondersteuning*: geestelijke en materiële hulp in hoge nood.

De Iraakse rank loopt gevaar en dient voor de toekomst gewaarborgd te worden. Dit vraagt in de huidige omstandigheden onzerzijds hoognodige financiële hulp voor kinderen op scholen, voor vorming aan hoger onderwijs, voor sociale instellingen en voorzieningen, voor wettelijke en politieke erkenning. De Iraakse rank aan de christelijke wijnstok verkeert in crisis. Ze is 'allochtoon' in eigen land: vreemd en vervolgd in eigen huis. Vandaar de oproep tot inzet en tastbare solidariteit.

VOORBEDE

Bidden wij tot God, onze Vader: oorsprong van leven en geloven.

Wij bidden voor de christelijke *kerken* in Oost en West.

Dat zij groeiende en bloeiende ranken aan de ware wijnstok mogen zijn,
dat zij in eigen land vruchten van gerechtigheid en vrede mogen voortbrengen,
dat zij getuigen van oprechte wijsheid en weldadige goedheid in onze wereld.
Laten wij bidden.

Wij bidden voor de *wereld*, die getekend wordt door ingrijpende crisiservaringen.

Dat haar materiële kwetsbaarheden worden ondervangen en herstel
dat haar leiders van wijsheid getuigen om het welzijn van mensen te dienen,
dat zij wegen banen naar een goede toekomst.
Laten wij bidden.

Wij bidden voor het land *Irak*.

Dat het zich weet op te bouwen tot een samenleving van verbondenheid en eensgezindheid,
dat chaos en geweld, rivaliteit en etnische tegenstelling overwonnen mogen worden,
dat het een land van vrede en voor zijn bewoners een paradijs mag zijn waar het goed is te leven.
Laten wij bidden.

Wij bidden voor de *Iraakse christenen* die in grote nood verkeren.

Dat zij een thuis verkrijgen in eigen land,
dat zij bevrijd worden van de angst voor het verlies van huis en haard,
dat zij niet voor hun leven hoeven te vrezen,
dat zij in de kracht van hun geloof kunnen bijdragen aan de opbouw van hun samenleving.
Laten wij bidden.

Wij bidden voor *onszelf* om een oecumenische gezindheid.

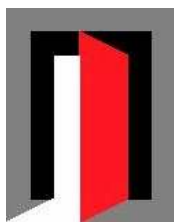
Dat wij verbonden zijn met alle ranken aan de ene wijnstok,
dat wij ons geloven leren delen met dat van andere gelovigen,
dat wij meer en meer geloven in de levensverwantschap die geworteld is in Jezus Christus.
Laten wij bidden

Vader, U bent onze toevlucht en kracht. Wil onze gebeden verhoren in de naam van Jezus uw Zoon en onze Messias, die met en bij U leeft in de eeuwen der eeuwen. Amen.

LIEDSUGGESTIES

1. Lied «Gij zijt in glans verschenen» (*Gezangen voor Liturgie*, Gooi en Sticht, Hilversum 1984, nr. 450, p. 382)
2. «Het lied van de naam boven alle namen» (*Gezangen voor Liturgie*, Gooi en Sticht, Hilversum 1984, nr. 500, p. 458)
3. Lied «Ik ben de wijnstok (mijn Vader de wijngaardenier)».
4. Slotlied: «Lied van de wegzending» (*Gezangen voor Liturgie*, Gooi en Sticht, Baarn 1996, nr. 654)

Katholieke Vereniging voor **Oecumene**
Walpoort 10
5211 DK 's-Hertogenbosch

T: (073) 613 64 71

E: secretariaat@oecumene.nl

I: www.oecumene.nl

Gironummer Zondag voor de Oosterse Kerken: 1087628